

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

KÁRPÁTI János – VIKÁRIUS László szerk.

Bartók és az arab népzene / Bartók and Arab Folk Music

Eredeti közlés/Original publication:

2006, Budapest, Magyar UNESCO Bizottság – Európai Folklór Intézet – Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet / Hungarian National Commission for UNESCO – European Folklore Institute – Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.256

Dátum/Date: 2014. március 23. / March 23.

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

KÁRPÁTI János – VIKÁRIUS László szerk. / ed.: Bartók és az arab népzene / Bartók and Arab Folk Music, *AHU MATT*, 2014, **pp. 1–20. old.**, No. 000.000.256, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

hazai könyvtárakban

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, két (magyar és angol) nyelvű kiadvány, Bartók gyűjtőútja az algériai Biskrában (1913. június), a gyűjtőút eredménye: 118 fonográfhenger, Bartók ún. támlapjainak reprodukciója jegyzetekkel, zenei átirásokkal és a zenei felvételekkel, Bartók valamennyi a témában publikált tanulmánya, részletek Bartók levelezéséből, néhány tanulmány Bartóknak az arab népzenevel kapcsolatos tevékenységéről, fotogaléria

African studies in Hungary, bilingual (Hungarian and English) publication, Bartók's fieldwork in Algerian Biskra (June 1913), results of the ethnomusicological fieldwork: 118 phonograph cylinders, reproduction of Bartók's so-called "master sheets" with notes, musical transcriptions and phonograph recordings, Bartók's all studies published in the topic of Arab folk music, different parts of Bartók's correspondence, a few of studies prepared on the Bartók's activity with the Arab folk music, photo gallery

 AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

BARTÓK ÉS AZ ARAB NÉPZENE

CD-ROM

KEZDŐLAP

ELŐSZÓ

Közismert dolog, hogy Bartók Béla, a 20. század egyik legnagyobb zeneszerzője aktív népzene kutató is volt, aki következetesen tágította gyűjtéseinek körét a régi Magyarország területén, a magyar lakosságtól az északi vidékek szlovák és a keleti vidékek román népességéig. Kevésbé közismert viszont, hogy gyűjtéseinek körét Európán kívüli tájakra is kiterjesztette: 1913 júniusában Észak-Afrikába utazott, hogy az algériai arabok körében végezzen kutatásokat, 1936-ban pedig a török kormány meghívására Anatóliában gyűjtött népzeneit.

Az észak-afrikai kutatás tervének megszületéséről Balázs Béla, A kék-szakállú herceg várának szövegírója tanúskodik, aki egy arab nyelvkönyvet látott meg 1912-ben Bartók íróasztalán. Kérdésére, hogy mi célból használja, Bartók így válaszolt:

„... mikor még Vecsey Ferenc zongorakísérője voltam, Spanyolországban jártam vele hangversenykörúton és egyszer egy napra az afrikai partra is átutazhattam. Akkor valami kis arab lebuiban arab énekeket hallottam, melyek nagyon érdekesek voltak. Azóta szándékom, hogy utánajárok még annak a dolognak. De népdalt csak akkor érthet meg igazán az ember, ha érti a szöveg nyelvét.”

Bartók az algériai kikötőtől, Philippeville-től (ma Skikda) mintegy kétszáz kilométerre délre fekvő Biskra városát és a körülötte lévő három oázist, Sidi Okbát, Tolgát és El-Kantarát választotta kutatása színhelyéül. Felesége kíséretében két héten keresztül dolgozott a helyszínen, énekes és hangszeres dallamokat vett fel Edison-féle fonográfjával, és minden egyes felvételhez jegyzetet készített. Annak ellenére, hogy az afrikai hőséget nehezen viselte és egészségi okból rövidebbre kellett fognia a gyűjtést, mint tervezte, az eredmény így is igen jelentős; Bartók nem kevesebb mint 118 fonográfhanggal tért vissza Afrikából, és azok anyagának nagy részét azután le is je-

gyezte az ő közismerten gondos, minden apró részletet kifejező módszerével. A hengerek Bartók budapesti hagyatékából kerültek a budapesti Bartók Archívumba, ahol magnetofonszalagos másolatokat készítettek róluk. Az Archívum birtokában vannak a zeneszerző helyszínen készített feljegyzéseinek másolatai is, valamint az ún. támlapok, melyeket Bartók minden lejegyzett népi dallamról készített.

Az algériai gyűjtőútról írt tanulmány két változatban jelent meg. Az eredeti, magyar nyelvű fogalmazványt Bartók a budapesti Szimfónia című folyóiratban kívánta közzétenni, de csak az első része jelent meg az 1917. szeptemberi számban, a lap ugyanis időközben megszűnt. (Szerencsére a második rész kézírata fennmaradt, és 1999-ben meg is jelent Lampert Vera közreadásában.) A teljes változat német nyelven látott napvilágot 1920-ban, a Zeitschrift für Musikwissenschaft című lipcsei folyóiratban. A tanulmány különleges értékét és úttörő szerepét jellemzi, hogy Bartók volt az első kutató, aki az észak-afrikai arab régióban a helyszínen gyűjtött, és gondosan megkülönböztette a paraszzenét a városi népzeneétől, továbbá hogy ő volt az első, aki nemcsak a zenei anyagot elemezte, hanem személyes benyomásait is közzétette a meglátogatott arab falvak társadalmi és vallási viszonyairól.

Észak-Afrikában végzett kutatásai és azok publikálása alapján Bartókot joggal tekintették az arab népzene egyik legkiválóbb szakértőjének. Érthető tehát, hogy 1932-ben meghívást kapott az arab zenének szentelt első nemzetközi kongresszusra, melyet Kairóban rendeztek. Bartók beszámolója a kongresszusról németül jelent meg a Zeitschrift für vergleichende Musikwissenschaft című lapban, de a hagyatékban fennmaradt egy hosszabb, francia nyelvű fogalmazvány is, melyet Bartók nyilvánvalóan a kongresszusra készített. Az érdekes kéziratot, mely tartalmát tekintve teljes mértékben eltér a publikált kongresszusi beszámólótól, Denijs Dille tette közzé német nyelvű kommentárral a Documenta Bartókiana IV. füzetében.

Mivel a népzene gyűjtésben szerzett tapasztalatait – vagyis a nép körében megismert dallamokat, dallamfordulatokat és zenei struktúrákat – Bartók mindig is szerves módon építette bele alkotóművészetébe, az arab népzeneből nyert ötletekkel is hasonlóképpen járt el, s a műveire gyakorolt arab hatást több alkalommal meg is említette. Van azután néhány olyan kompozíciója, melyekkel kapcsolatban ő maga nem említi az arab hatást, ám az egyértelműen kimutatható bennük.

Ez a CD-ROM, mely a magyar UNESCO Bizottság kezdeményezésére és az algériai Bizottság közreműködésével készült, Bartók és az arab népzene kapcsolatának valamennyi írott és hangzó dokumentumát foglalja egybe. Használója megtalálhatja benne Bartók Béla magyar és német nyelven meg-

jelent eredeti tanulmányát, valamint a német verzió francia, magyar és angol fordítását, továbbá a gyűjtés eredeti dokumentumait: a fonográf-felvételeket, a helyszíni jegyzeteket és a fonográfon rögzített dallamok hangjegyes átírásait. Minthogy a hengerek, a helyszínen készült jegyzetek, továbbá az ún. támlapok és a két tanulmányban közölt dallamok számozása eltérő, konkordancia-táblázat segíti a használót a tájékozódásban. Összegyűjtöttük ezenkívül a gyűjtéssel és a kairói utazással kapcsolatos levelezés részleteit, valamint Bartók első feleségének, Ziegler Mártának német nyelven megjelent emlékezését az észak-afrikai utazásról. A dokumentumokat néhány fotó egészíti ki részben az utazással kapcsolatos eredeti dokumentumokból, részben pedig olyan hangszerekről, melyek a budapesti Néprajzi Múzeum birtokában vannak és pontosan megfelelnek a Bartók által leírt adatoknak. Közöljük továbbá a témához kapcsolódó legfontosabb tanulmányokat azok megjelenési nyelvén (franciául, németül, ill. angolul),* és végül azokat a Bartók-műveket (tételeket vagy műrészleteket), melyekben az arab népzene hatása egyértelműen megmutatkozik.

A multimédia-technikának köszönhetően a CD-ROM használója nemcsak az írott dokumentumokat tanulmányozhatja, hanem a hangzó anyagot – Bartók fonográfon fölvelt dallam- és ritmuspéldáit – összevetheti Bartók kézírásos lejegyzéseivel és nyomtatott kottapéldáival, mégpedig szabadon válogatva a változatok között, a konkordancia-táblázatban szereplő bármelyik tételre kattintva. A kapcsolódó tanulmányokhoz mellékelte kottapéldák pedig – megfelelő kattintás révén – kiegészülnek teljes környezetükkel, vagyis a hivatkozott mű, tétel vagy műrészlet is meghallgatható.

Itt jegyezzük meg, hogy Bartók fonográf-felvételei 1913-ban, a hangrögzítés őskorában készültek, ezért szükséges volt, hogy minőségüket a digitalizálás folyamán hangrestaurálással feljavítsuk.

A CD-ROM kezelése tekintetében a használó a magyar és az angol nyelv között választhat. A dokumentumok azonban eredeti közlési nyelvük szerint szerepelnek, vagyis Bartók biskraai tanulmánya a magyar és a német változaton kívül az Algériában publikált francia és az Egyesült Államokban publikált angol verzióban is megtalálható. A többi tanulmány csak a közlés szerinti egyetlen változatban szerepel, vagyis Bartók kairói beszámolója németül, kéziratban maradt fogalmazványa franciául (német kommentárral), Bar-

* CD-ROM anyagának összeállításakor nem volt tudomásunk az alábbi doktori téziszről: Mehdi Trabelsi: La musique populaire arabe dans l'oeuvre de Béla Bartók: Analyse de l'oeuvre ethnomusicologique et son impact sur l'oeuvre créatrice, Lille: Atelier national de reproduction des thèses, 2002, 712 old.

tókné Ziegler Márta emlékezése németül, a hat kapcsolódó tanulmány pedig vagy franciául, vagy németül, vagy angolul jelenik meg.

Az arab szavak (hangszerek, műfajok megnevezése stb.) átírását nem egységesítettük, valamennyi az adott publikáció nyelvének, ill. átírási módszerének megfelelően szerepel.

Kárpáti János

BARTÓK TANULMÁNYAI

„A Biskra-vidéki arabok népzeneje”, Szimfónia I, 1917. szeptember 308–323.

„Die Volksmusik der Araber von Biskra und Umgebung”, Zeitschrift für Musikwissenschaft 2, 1920, no. 9.

„Die Volksmusik der Araber von Biskra und Umgebung”, Zeitschrift für Musikwissenschaft 2, 1920, no. 9. – faksimile.

„La musique populaire des Arabes de Biskra et des environ”, (traduction: Léo-Louis Barbès), in: Annales de l’Institut des Études Orientales d’Alger, Tom. XVIII–XIX, 1960–61. 301–336.

„A Biskra vidéki arabok népzeneje”, (Várnai Péter fordítása) in: Bartók Béla összegyűjtött írásai I. Közreadja: Szöllősy András. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1967.

„Arab folk music from the Biskra District” in: Béla Bartók, Studies in Ethnomusicology, edited by Benjamin Suchoff. Lincoln–London: University of Nebraska Press, 1997.

„Brouillon autographe d’une contribution au Congrès de Musique Arabe, Le Caire 1932”, D. Dille: „Bartók und die Volksmusik, Text XII”, Documenta Bartókiana, Heft 4, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970. 116–124.

„Zum Kongress für Arabische Musik – Kairo 1932”, Zeitschrift für vergleichende Musikwissenschaft, 1. Jg. Nr. 2, 1933, 46–48.

BARTÓK FONOGRÁFFELVÉTELEI
ÉS KÉZIRATOS LEJEGYZÉSEI

BARTÓK LEVELEZÉSÉBŐL
(idézett részletek eredeti nyelven)

KAPCSOLÓDÓ TANULMÁNYOK

Márta Ziegler [Bartók Béláné]: „Bartóks Reise nach Biskra”, Documenta Bartókiana Heft. 2. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1965

Léo-Louis Barbès: „Commentaire à un essai de Béla Bartók ’La musique populaire des Arabes de Biskra et des environs’”, Annales de l’Institut des Études Orientales d’Alger, Tom. XVIII–XIX, 1960–61. 301–336.

János Kárpáti: „Bartók et la musique arabe”, Revue France–Hongrie, Paris, 1963.

Tibor Kneif: „Arabische Musik bei Bartók”, Österreichische Musikzeitschrift, 43. Jg., 1988, 386–390.

Mehenna Mahfoufi: „Les recherches de Béla Bartók en Algérie”, (előadás: Paris, 1994, Institut du monde arabe).

János Kárpáti: „Bartók in North Africa: A Unique Fieldwork and Its Impact on His Music”(előadás: Los Angeles, 1995) in: Bartók Perspectives: Man, Composer, and Ethnomusicologist, edited by Elliott Antokoletz, Benjamin Suchoff, and Viktoria Fischer. New York and Oxford: Oxford University Press, 2000.

Vikárius László: „Bartók algériai népzenei gyűjtésének primer zenei dokumentumai”, Budapest, 2005.

ARAB HATÁS BARTÓK-MŰVEKBEN

Cím Előadó Forrás

„Arab dal”: Negyvennégy duó két hegedűre (1931–32, Sz 98, BB 104) no. 42”

// Csaba Péter, Szabadi Vilmos

// Hungaroton HCD 31999

Szvit zongorára, op. 14, (1916, Sz 62, BB 70) 3. tétel

// Kocsis Zoltán

// Philips 442 016-2

2. vonósnégyes (1915–17, Sz 67, BB 75) II. tétel

// Takács Vonósnégyes

...//...HCD 12502-2

A csodálatos mandarin (1918–19, Sz 73, BB 82) [részlet]

// Chicago Symphony Orchestra, Georg Solti

// Decca 430 352-2

Tánc-suite (1923, Sz 77, BB 86) I. tétel

// Nemzeti Filharmonikusok, Kocsis Zoltán

// Hungaroton HSACD 32187

Tánc-suite (1923, Sz 77, BB 86) IV. tétel

// Nemzeti Filharmonikusok, Kocsis Zoltán

// Hungaroton HSACD 32187

1. zongoraverseny (1926, Sz 83, BB 91) II. tétel [részlet]

// Kocsis Zoltán, Budapesti Fesztiválzenekar, Fischer Iván

// Philips 416 832-2

4. vonósnégyes (1928, Sz 91, BB 95) V. tétel

// Takács Vonósnégyes

// Hungaroton HCD 12503-2

2. zongoraverseny (1930–31, Sz 95, BB 101) III. tétel

// Kocsis Zoltán, Budapesti Fesztiválzenekar, Fischer Iván

// Philips 416 833-2

„Napkeleten”: Mikrokosmos (1932–39, Sz 107, BB 105) no. 58
// Kocsis Zoltán Philips 462 381-2

KÉPGALÉRIA

I m p r e s s z u m
BARTÓK ÉS AZ ARAB NÉPZENE
CD-ROM

A CD-ROM létrehozói:

Kárpáti János (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem) – szerkesztő
Vikárius László (Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet,
Bartók Archívum) – társszerkesztő
Pávai István (Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Népzenei Archívum) – a szerkesztők munkatársa, technikai szerkesztő
Mehenna Mahfoufi (Laboratoire d'études d'ethnomusicologie du CNRS - Paris) – szaktanácsadó
Mándli János (jacs.NET Informatikai Fejlesztő Bt.) – digitalizálás, programozás
Prim András, Zagyva Natália (jacs.NET Informatikai Fejlesztő Bt.) – programozás
Németh István (Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Népzenei Archívum) – hangrestaurálás, digitalizálás
Kaszta Mónika (Arkas Design) – borítóterv, grafika

Az előkészítésben közreműködött:

Frank Orsolya – angol fordítás
Peter Meikle – angol nyelvi lektorálás
Samyai Krisztina (Néprajzi Múzeum) – fotó
Büky Virág (Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Bartók Archívum) – digitalizálás
Kerékfy Márton (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem) – táblázatkészítés
Pávai Réka (Zongota Bt.) – számítógépes kottagrafika

A kiadási munkák koordinátora:

Csonka-Takács Eszter (Európai Folklor Intézet)

A program felelős vezetője:

Gresiczki Péter (Magyar UNESCO Bizottság)

A kiadó felelős vezetője:

Hoppál Mihály (Európai Folklór Intézet)

A társkiadó vezetője:

Tallián Tibor (Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet)

Kiadja:

Magyar UNESCO Bizottság

Európai Folklór Intézet

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet

Támogatók:

© Európai Folklór Intézet, Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, szerzők, szerkesztők, Sarnyai Krisztina, Bartók Péter, Vásárhelyi Gábor

2006

Kiadók:

Európai Folklór Intézet

1011 Budapest, Szilágyi D. tér 6.

Tel./fax: (36-1) 212 2039

efin@axelero.hu

www.folkline.hu

Magyar UNESCO Bizottság

1054 Budapest, Báthori u. 10.

Tel.: (36-1) 269 1723

Fax: (36-1) 331 3526

peter.gresiczki@unesco.hu

www.unesco.hu

MTA Zenetudományi Intézet

1014 Budapest, Táncsics M. u 7.

Tel.: (36-1) 356 6858

Fax: (36-1) 375 9282

director@zti.hu

www.zti.hu

Programozás:
jacs.NET Informatikai Fejlesztő Bt.
2065 Máty, Deák F. u. 5.
info@jacsanet.hu

Gyártó:
MC+CD Adathordozó Sokszorosító Kft.
2040 Budaörs, Gyár u. 2.
Tel.: (36-23) 445 929
Fax: (36-23) 445 930
mccd@mccd.hu
www.mccd.hu

ISBN 963 86587 7 0

EFI CD 3

Budapest, 2006.

BARTÓK AND ARAB FOLK MUSIC

FRONT PAGE

PREFACE

It is commonly known that Béla Bartók, one of the greatest composers of the 20th century was also active as an ethnomusicologist. He systematically expanded the range of his field work within the area of historical Hungary, progressing from the Hungarian population toward the Slovaks in the north, and the Romanians in the east. It is less well known that his field work went beyond the boundaries of Europe – in June 1913 he travelled to North Africa to do research among Algerian Arabs while in 1936 he was invited by the Turkish government to collect folk music in Anatolia.

The emergence of the North African research plan is described by Béla Balázs, librettist of *Bluebeard's Castle*, who caught sight of an Arab grammar book on Bartók's desk in 1912. In response to his question what he was using it for, Bartók said,

“...when I travelled as Vecsey's accompanist in Spain in 1906, I had the opportunity to make a short excursion to the African coast. There, in a small cafe, I heard the performance of some very interesting folk music. Since then I have held fast the hope of more closely examining it. But to understand the songs of a people, it is absolutely necessary to grasp the words.”

As the scene for his field-work, Bartók visited the town of Biskra, two hundred kilometres South of the Algerian port of Philippeville (today's Skikda), and three nearby oases: Sidi Okba, Tolga and El-Kantara. He and his wife worked in the area for two weeks, recording vocal and instrumental music on his Edison phonograph and making notes to accompany each recording. Even though he found it very hard to cope with the heat of Africa and had to cut his trip short on health grounds, the results are impressive. Bartók returned from Africa with no fewer than 118 phonograph cylinders and subsequently made transcriptions of most of the recordings with his well-known, meticulous method of notation developed to cover every detail.

The phonograph cylinders, which formed a part of Bartók's Budapest legacy, were deposited at the Budapest Bartók Archives where their contents were recorded onto audio tape. The Archives also holds copies of the notes the composer made in the area as well as the so-called "master sheets" that Bartók made of every folk melody he transcribed.

The study he wrote about the Algerian field trip was published in two versions. Bartók intended to publish the original, Hungarian language publication in the Budapest periodical *Szimfónia* but the September 1917 issue came to include only the first part, as in the meantime the journal ceased publication. (Luckily, the manuscript for the second part survived, and was published in 1999 by Vera Lampert.) The full version was printed in German in 1920 in *Zeitschrift für Musikwissenschaft*, a periodical published in Leipzig. The special value and pioneering role played by the article is indicated by the facts that Bartók was the first researcher to collect music on the spot in the North African Arab region; that he meticulously distinguished peasant music from urban folk music, and was also the first to go beyond analysing the musical material, and to disclose his personal impressions about the social and religious conditions of the Arab villages he visited. On the basis of his North African research and the resulting publications, Bartók was rightly considered to be one of the leading experts on Arabic folk music. Thus it is no surprise that in 1932 he was invited to the first international conference devoted to Arab music held in Cairo. Bartók's account of the conference was published in German in the periodical *Zeitschrift für vergleichende Musikwissenschaft*, but in the legacy a longer draft written in French also survives, which Bartók had obviously prepared for the conference. This interesting manuscript, which in terms of contents was extremely different from the address given at the conference, was published by Denijs Dille with a commentary in German in vol. IV. of *Documenta Bartókiana*.

Since Bartók always incorporated the experience of his folk music collection – in other words the melodies, motifs and musical structures he came to know among the people – into his work as a composer, the musical ideas he derived from Arab folk music also found their way into his compositions. He mentioned the Arabic influence on a number of occasions. There also exist some compositions regarding which he himself does not mention the Arabic influence, even though it is clearly identifiable in the music.

The present CD-ROM, which was created on an initiative of the Hungarian UNESCO Commission in cooperation with the Algerian Commission, compiles all the written and sound track documents of Bartók connected to Arab folk music. The user can find Béla Bartók's original study in Hungari-

an and German, as well as French, Hungarian and English translations of the German version. The original documents of the collection are also available on the disc, such as the phonograph recordings, the field notes, and the autograph transcriptions of the melodies recorded on phonograph cylinders. Since the numbering systems of the cylinders, the notes and the “master sheets” as well as of the transcribed melodies published in the two studies are different, a concordance table is included for easier orientation. We have also included selected passages from Bartók’s correspondence relating to his collecting work and the Cairo trip, as well as the recollections of his first wife, Márta Ziegler, published in German, in which she describes her memories of the North African tour.

The documents are supplemented by some photographs, partly from the original documentation in relation to the trip and partly about instruments which are owned by the Hungarian Museum of Ethnography in Budapest and are in perfect accord with the data described by Bartók. We also included the most important papers on “Bartók and Arab folk music” in the language in which they were published (French, German and English),* and finally those compositions of Bartók (movements or excerpts) which clearly show the influence of Arabic folk music.

Owing to multi-media technologies, the user of this CD-ROM can study the sound track as well as the written documentation: Bartók’s phonograph recordings of tunes and rhythms can be compared against his manuscript notes and printed music examples, choosing freely among different variants, simply by clicking onto any of the items on the concordance list. The musical examples attached to the various related studies and papers can be given a full context: by clicking the appropriate buttons, the user can hear the work, movement or excerpt that is being referred to.

It is important to note here that Bartók’s phonograph recordings were made in 1913, in the earliest days of sound recording. Their sound quality has been restored as far as possible in the process of digitalisation.

As far as the language for operating the present CD-ROM is concerned, the user can choose between Hungarian and English. The documents, however, are included in their original language, thus Bartók’s study on Biskra is available, beyond the Hungarian and the German version, in a French ver-

* While compiling material for this CD-ROM we were unaware of the existence of the following doctoral thesis: Mehdi Trabelsi: *La musique populaire arabe dans l'oeuvre de Béla Bartók: Analyse de l'oeuvre ethnomusicologique et son impact sur l'oeuvre créatrice* (Lille: Atelier national de reproduction des thèses, 2002), 712 pp.

sion published in Algeria and an English one published in the United States. The remaining studies appear only in the version in which they were published, thus Bartók's Cairo lecture in German, the manuscript draft in French, Márta Ziegler's recollections in German and the six related studies in either French, German or English.

The transcription of Arab words (denominations of instruments, genres etc.) is not unified, they appear corresponding to the transcription method of the given publication.

János Kárpáti

BARTÓK'S STUDIES

“A Biskra-vidéki arabok népzeneje” [Arab folk music from the Biskra District], *Szimfónia I* (September 1917), 308–323.

“Die Volksmusik der Araber von Biskra und Umgebung” [Arab folk music from the Biskra District], *Zeitschrift für Musikwissenschaft* 2, no. 9 (1920).

“Die Volksmusik der Araber von Biskra und Umgebung” [Arab folk music from the Biskra District], *Zeitschrift für Musikwissenschaft* 2, no. 9 (1920) – facsimile.

“La musique populaire des Arabes de Biskra et des environ” [Arab folk music from the Biskra District], (translated by Léo-Louis Barbès) *Annales de l'Institut des Études Orientales d'Alger*, vol. XVIII–XIX (1960–61), 301–336.

“A Biskra vidéki arabok népzeneje” [Arab folk music from the Biskra District], translated by Péter Várnai in: *Bartók Béla összegyűjtött írásai I*. [The collected writings by Béla Bartók vol. 1], edited by András Szöllősy. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1967.

“Arab folk music from the Biskra District”, in: Béla Bartók, *Studies in Ethnomusicology*, edited by Benjamin Suchoff. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1997.

“Brouillon autographe d’une contribution au Congrès de Musique Arabe, Le Caire 1932” [Autograph draft of a contribution at the Arab music conference in Cairo in 1932] D. Dille: “Bartók und die Volksmusik, Text XII” [Bartók and folk music, text XII], *Documenta Bartókiana* vol. 4. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970, 116–124.

“Zum Kongress für Arabische Musik – Kairo 1932” [To the Arab music conference, Cairo, 1932], *Zeitschrift für vergleichende Musikwissenschaft* vol. 1., no. 2 (1933), 46–48.

BARTÓK’S PHONOGRAPH RECORDINGS AND AUTOGRAPH TRANSCRIPTIONS

FROM BARTÓK’S CORRESPONDENCE

RELATED STUDIES

Márta Ziegler [Mrs. Béla Bartók]: “Bartóks Reise nach Biskra” [Bartók’s trip to Biskra], *Documenta Bartókiana* vol. 2. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1965.

Léo-Louis Barbès: “Commentaire à un essai de Béla Bartók ‘La musique populaire des Arabes de Biskra et des environs’ ” [Commentary to Béla Bartók’s study ‘Arab folk music from the Biskra District’], *Annales de l’Institut des Études Orientales d’Alger*, vol. XVIII–XIX (1960–61), 301–336.

János Kárpáti: “Bartók et la musique arabe” [Bartók and Arab music], *Revue France–Hongrie*, Paris, 1963.

Tibor Kneif: “Arabische Musik bei Bartók” [Arab music in Bartók’s works], *Österreichische Musikzeitschrift*, vol. 43 (1988), 386–390.

Mehenna Mahfoufi: “Les recherches de Béla Bartók en Algérie” [Bartók’s research in Algeria], (paper read at the Institut du monde arabe, Paris, 1994).

János Kárpáti: “Bartók in North Africa: A Unique Fieldwork and Its Impact on His Music” (paper read in Los Angeles, 1995), in: *Bartók Perspectives: Man, Composer, and Ethnomusicologist*, edited by Elliott Antokoletz, Benjamin Suchoff, and Viktoria Fischer. New York and Oxford: Oxford University Press, 2000.

László Vikárius, “Primary Musical Documents about Bartók’s Folk Music Collecting Trip to Algeria”, Budapest, 2005.

COMPOSITIONS INFLUENCED BY ARAB FOLK MUSIC

Title Performers Source

”Arab song”: Forty-four Duos for Two Violins (1931–32, Sz 98, BB 104) no. 42

// Péter Csaba, Vilmos Szabadi

// Hungaroton HCD 31999

Suite for piano, op. 14 (1916, Sz 62, BB 70) 3rd movement

// Zoltán Kocsis

// Philips 442 016-2

String Quartet no. 2 (1915–17, Sz 67, BB 75) 2nd movement

// Takács Quartet

// HCD 12502-2

The Miraculous Mandarin (1918–19, Sz 73, BB 82) [excerpt]

// Chicago Symphony Orchestra, Georg Solti

// Decca 430 352-2

Dance Suite (1923, Sz 77, BB 86) 1st movement

// Hungarian National Philharmonic Orchestra, Zoltán Kocsis

// Hungaroton HSACD 32187

Dance Suite (1923, Sz 77, BB 86) 4th movement

// Hungarian National Philharmonic Orchestra, Zoltán Kocsis

// Hungaroton HSACD 32187

Concerto no. 1 for Piano (1926, Sz 83, BB 91) 2nd movement [excerpt]

// Zoltán Kocsis, Budapest Festival Orchestra, Iván Fischer

// Philips 416 832-2

String Quartet no. 4 (1928, Sz 91, BB 95) 5th movement

// Takács Quartet

// Hungaroton HCD 12503-2

Concerto no. 2 for Piano (1930–31, Sz 95, BB 101) 3rd movement

// Zoltán Kocsis, Budapest Festival Orchestra, Iván Fischer

// Philips 416 832-2

”In Oriental Style”: Mikrokosmos (1932–39, Sz 107, BB 105) no. 58

// Zoltán Kocsis

...//...Philips 462 381-2

PICTURE GALLERY

PUBLICATION DETAILS

BARTÓK AND ARAB FOLK MUSIC

CD-ROM

The present CD-ROM was created by

János Kárpáti (Liszt Ferenc Academy of Music) – editor

László Vikárius (Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, Bartók Archives) – co-editor

István Pávai (Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, Folk Music Archives) – assistant editor, technical editor

Mehenna Mahfoufi (Laboratoire d'études d'ethnomusicologie du CNRS - Paris) – consultant

János Mándli (jacs.NET IT Development Bt.) – digitalisation, programming
András Prim, Natália Zagyva (jacs.NET IT Development Bt.) – programming

István Németh (Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, Folk Music Archives) – sound track restoration, digitalisation
Mónika Kaszta (Arkas Design) – cover design, graphics

Preparatory phase

Orsolya Frank – English translation

Peter Meikle – proof editing

Krisztina Sarnyai (Hungarian Museum of Ethnography) – photography

Virág Büky (Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, Bartók Archives) – digitalisation

Márton Kerékfy (Liszt Ferenc Academy of Music) – tables design

Réka Pávai (Zongota Bt.) – computer graphics of musical examples

Publishing coordinator

Eszter Csonka-Takács (European Folklore Institute)

Programme manager

Péter Gresiczki (Hungarian National Commission for UNESCO)

Head of publisher

Mihály Hoppál (European Folklore Institute)

Head of co-publisher

Tibor Tallián (Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences)

Published by

Hungarian National Commission for UNESCO

European Folklore Institute

Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences

Sponsored by

© European Folklore Institute, Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, Hungarian Museum of Ethnography, authors, editors, Krisztina Sarnyai, Péter Bartók, Gábor Vásárhelyi, 2006.

Publishers

Hungarian National Commission for UNESCO
H-1054 Budapest, Báthori u. 10.
Phone: (36-1) 269 1723
Fax: (36-1) 331 3526
peter.gresiczki@unesco.hu
www.unesco.hu

European Folklore Institute
H-1011 Budapest, Szilágyi D. tér 6.
Phone/fax: (36-1) 212 2039
efin@axelero.hu
www.folkline.hu

Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences
H-1014 Budapest, Táncsics M. u 7.
Phone: (36-1) 356 6858
Fax: (36-1) 375 9282
director@zti.hu
www.zti.hu

Programming
jacs.NET IT Development Bt.
H-2065 Máty, Deák F. u. 5.
info@jacsanet.hu

Produced by
MC+CD Data carrier multiplication Kft.
H-2040 Budaörs, Gyár u. 2.
Phone: (36-23) 445 929
Fax: (36-23) 445 930
mccd@mccd.hu
www.mccd.hu

ISBN 963 86587 7 0

EFI CD 3
Budapest, 2006.